

מכון מעיינות: מסך התבוללות – לגאווה יהודית

שחבל לוותר עליו, היכול לתרום ולהעשיר את תרבותנו. הרב אשכנזי שם דגש רב על העושר שבסגנון המזרחי על דפוסי ומנהגיו.

"התלמידים מגלים כאן לראשונה, שהסטוריה של עם ישראל היא הסטוריה של עם גדול, וכי היהדות היא השקפת עולם מכובדת, היכולה להתמודד עם השקפות אחרות". מרגיש מניטו בסגנון הדיבור העדין והשקט האופייני לו. הוא רואה חשיבות עצומה בהקניית הכלים להתמודדות בכבוד עם זרמים ודעות שונות בתרבות ובמחשבה המערבית, ובעיקר על רקע העימות עם התרבות הסובבת בארצותיהם של תלמידיו, שהיא בעלת כוח מכלול עצום. ככך תורמת "מעיינות" את חלקה בבניית מחסום להתבוללות. יש חשיבות רבה לעובדה שהכלים להתמודדות זו נקנים במהלך השהיה בארץ, שכן הצעירים מגלים, כי זוהות היהודית כרוכה בהכרח בזוהת הישראלית, וכי הזוהת היהודית-גלונית אינה אלא מליציתית.

הלימודים ב"מעיינות" הם ברמה אוניברסיטאית ואינטלקטואלית גבוהה, ונערכים בשפה הצרפתית. הם מושתתים בעיקר על לימודי היהדות ומקורותיה, אך לא במתכונת מכהנה משותף וגשר בין שני הזרמים – דתיים וחילוניים, כאופייני לתרבות הצרפתית, בה אין קטביות חריפה. בנוסף ללימודי היהדות לומדים הצעירים עברית, הסטוריה, ושיטות הדרכה.

כדי למנוע ממעיינות להפוך לחממה המנותקת מסביבתה, מחזירים את נושאי החברה הישראלית בצורה ממשית ובלתי אמצעית. משך כחודש ימים פועלים התלמידים בהתנדבות, לרוב בעיירות הפיתוח. חלקם אף הפכו לתושבי העיירות בהן שרתו בהתנדבות. כך מתערים ומתערבים הצעירים בכעיות החברה בישראל.

מכון "מעיינות" הוא רק אחד מהביטויים לייחודיותה של יהדות צרפת בנושאי ציונות ועליה. היחידה האירופאית-פרנקופונית, בראשות ד"ר שלמה אלבו, שוקדת מזה 20 שנה להתאים את עבודתה החינוכית לאופיה והרכבה של קהילה זו.

הרב ליאון אשכנזי (מניטו):
האב הרוחני של "מעיינות"

הוא מלווה מאז הווסדו, והוא חש ייעוד רב במלאכה אותה הוא עושה במסירות אין קץ. כאן הוא מגיע אל אנשים שלעולם לא היו מגיעים למוסד יהודי בעל זיקה דתית. מניטו הוא האב הרוחני של המכון ובעל כח-השפעה רב על תלמידיו.

מאז ומעולם היה מניטו מורה-דרך לנוער היהודי. עוד בהנהיגו את תנועת הצופים בצרפת, כיו"ר התאחדות הסטודנטים היהודיים ולאחר מכן כמנהל בית הספר לקאדרים יהודיים ליד פאריז. "בכל המסגרות היה תמיד במרכזו ההתעניינות של הנוער היהודי הנוטה להתבוללות, וידע לדבר ללב הצעיר היהודי, מעיד עליו ד"ר שלמה אלבו, מנהל היחידה האירופאית-פרנקופונית של המחלקה לנוער והחלון, המכיר את מניטו למעלה מ-30 שנה. כשרונו המיוחד הוא בכך, שבעזרת הידע הפילוסופי הכללי שרכש, ידע לתרגם את ערכי היהדות ותכניה למונחים אינטלקטואליים מודרניים של הוגי דעות שרעותיהם מקובלות על החברה הצרפתית, וכך הצליח להחדיר בצעירים את התחושה, כי ערכי היהדות אינם נחותים, ולהקנות להם בטחון, גאווה ורצון להזדהות.

יחד עִ-זאת, מניטו הוא חסיד נלהב של התרבות הצרפתית, וחפץ להעלות קרנה בעיני הישראלים, הסוגדים רווקא לתרבות האנגלו-סקסית. תרבות זו היא, לדעתו, נכס

מאת פסי ליאון

אלי גז, בחור יהודי ממוצא טוניסאי, תושב ניס שבריבירה הצרפתית, חיפש את זהותו ואת עצמו בכל תורות המזרח הרחוק, עד ששמע על "מעיינות" שבירושלים והחליט לנסות. הצצה זו היתה צעד גורלי בחייו. בעקבותיו הגיעה למכון אף חברתו. הגויה, שנתגיירה לאחרונה בשמה בישראל "אמונה". בקיץ האחרון נישאו השניים ובקרוב יעלו ארצה.

בסיפור זה, אף כי אינו מן השכיחים ביותר, יש כדי להעיד על התמורות הקיצוניות המתחוללות בנפשם ובמושגיהם של תלמידי מכון "מעיינות". שהוקם לפני עשור שנים במסגרת המחלקה לנוער והחלון, לומדים בו צעירים אקדמאים מארצות דוברות צרפתית, לימודי יהדות ברמה גבוהה משך שנת לימודים אינטנסיבית. מייסדי המכון שמו לנגד עיניהם צעירה לקהילות היהודיות דוברות צרפתית, והשניה, בנית מוסד ייחודי לעולים מארצות דוברות צרפתית, המתאים לקליטתם הרוחנית, החברתית והציונית, זאת לאור מאפייניה המיוחדים של התרבות וכן לנוכח העובדה שזו אוכלוסייה מתבוללת במיוחד.

רוב הבוגרים נשארים בארץ

ואכן, לאחר 10 שנות פעילות יכול המכון לרשום לעצמו הישגים נכבדים. רוב בוגריו (כ-85%) החליטו להשאר בארץ. הבוגרים ששבו לארצותיהם העמידו עצמם לרשות המערכת הקהילתית, לרוב בהתנדבות. זהו הישג עצום למוסד חינוכי לאחר הכשרה של שנה אחת בלבד. עמוד התווך של "מעיינות" הוא מנהלו החינוכי, הרב ליאון אשכנזי, הידוע יותר בכינוי "מניטו", שדבק בו עוד משחר נעוריו. עת הנהיג את תנועת הצופים היהודיים בצרפת, שם שפירושו – "כלי-כול", ומאז ועד היום, הכל פונים אליו בשם זה. הרב, שמוצאו מאלג'יריה והוא נצר למשפחת רבנים ידועה, עלה ארצה מיד לאחר מלחמת ששת הימים. את מכון "מעיינות"

תורה ציונית בספרים

ייתנו הלאומית בדרכו הוא, בכליו הוא ויחד

